

N.º SOLT
5
CÈNTIMS

Veu de la Plana

SEMANARI DEFENSOR DELS INTERESOS REGIONALS

N.º SOLT
5
CÈNTIMS

SOSCRIPCIÓ

Castelló, al mes..... 0'25 ptas.

Fora, trimestre..... 1 » »

REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ

COLÓN, 17, 2.º

Tota la correspondència a la Administració

SE PUBLICA TOTS ELS DIAPTES

No se tornen els originals en cara que no se publiquen

La solució federativa dels problemes nacionalistes

La qüestió de l'ensenyament

De totes les reivindicacions catalanes, la que més espanta i irrita els unitaris espanyols és la que es refereix a l'ensenyament. Les Corts catalanes, el poder executiu català, la vigència del nostre Dret civil previament renovellat, la oficialitat de la llengua catalana, tot això no és res, per a ells, al costat de l'autonomia en matèria escolar. Quan, vençuts per la prolongada y creixent pressió del nacionalisme, els homes de l'Espanya castellana i castellanitzada s'hagin resignat a admetre les llibertats catalanes, encara cridarán furiosament, com a possessos, contra la pretensió que Catalunya sigui la organitzadora i la directora del seu ensenyament.

L'escola en mans dels catalanistes! La Universitat en mans dels catalanistes! Heu's aquí la pitjor abominació que poden concebre els «supremes rectors de la cultura nacional» i la nombrosa host dels polítics hispànics en els quals l'orgull despòtic de la raça substitueix el seny natural i la coneixança de les realitats modernes.

Que s'hi avinguen o no, que s'irritin o que s'esparverin, el fet és que la lliure organització i direcció de l'ensenyament català constitueix una de les nostres reivindicacions essencials. Això és per a nosaltres una necessitat i un dret des del punt de mira del nacionalisme. I és una facultat que ens pertoca dins un règim federatiu.

L'ensenyament en les Federacions, va a càrrec dels Estats parti-

culars. Així succeeix als Estats Units, a Alemanya, a Suïssa, a Àustria-Hongria.

La Constitució de la República Helvètica, més explícita en aquest punt—pero no pas més decisiva—que les de la República Nordamericana i de l'Imperi alemany, diu en son article 22 que la instrucció primària resta a càrrec dels cantons. Pel que esguarda a l'ensenyament tècnic i superior, la Confederació té el dret de sostenir una Universitat federal, una Escola politècnica i altres establiments, pero sense qu'erestin en aquest punt limitades les atribucions dels cantons per a fer per llur compte allò que creguin útil.

Cal consignar aquí que precisament la Constitució suïssa és la que més fa intervenir l'Estat central en l'ensenyament. Tot i això, aquesta intervenció es redueix al dret de crear les institucions docents esmentades, i al de suplir l'acció dels cantons que no compleixin els deures que en la matèria els imposa l'article 22, el qual exigeix que l'ensenyament primari públic sigui obligatori, gratuït i neutre i estigui sota l'exclusiva direcció de les autoritats civils.

Un detall important respecte a Suïssa. Segons l'article 33 de la Constitució, els cantons poden exigir proves de capacitat als qui vullguin exercir professions lliberals. La legislació federal procura que els certificats de capacitat obtinguts siguin vàlids en tota la Confederació.

A l'Imperi austro-hongarès cada un dels dos Estats que formen la monarquia dels Habsburgs, te completa llibertat en matèria d'ensenyament. L'Àustria i l'Hongria, cadascuna pel seu compte, han organitzat i diri-

geixen amb independència els respectius sistemes docents.

Dins l'Àustria, les províncies en què està dividida tenen—o millor dit, tenien—una certa autonomia escolar. La llei constitucional de 1867 (article 19) reconeix a totes les nacionalitats i races de la Gisleitania el dret d'usar en l'ensenyament l'idioma propi. I afegeix l'article esmentat: «En els països on hi hagi diverses races, serán organitzades les escoles de manera que cada raça tingui a la seva disposició els mitjans necessaris per a l'ensenyament en son respectiu idioma, sense que es pugui recórrer a cap mitjà coercitiu per a obligar-los a aprendre'n un altre.»

Observem, de passada, que n'hi hauria prou, a Espanya, de parlar hipotèticament de l'aplicació d'aqueix principi a l'ensenyament català, perquè ministres, ministrils i directors generals del cam, s'abraonessin sobre el qui tal gosadia tingués. Per a ells, el principi segons el qual l'ensenyament és una funció irrenunciable de l'Estat—de l'Estat central, s'entén—assoleix categoria de dogma polític i pedagògic. Un dogma que mig món desconeix...

L'autonomia escolar de les províncies austriacques no és completa, com ja hem dit. Precisament perquè el règim austriac no és federal, sinó simplement descentralitzador, l'article 17 de la llei constitucional estableix que «l'Estat té la suprema direcció i inspecció de tota mena d'establiments d'ensenyament públic.

Dins d'Hongria, el règim de la qual és unitari llevat per a la Croàcia, solament aquesta té autonomia escolar. La Transilvania i la Eslovàquia sofreixen la imposició de l'ensenyament magiar.

Creiem interessant recordar que el